

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Veritas entitatiua, quæ passio entis est, Deo ex fide adest.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN I.

*Veritas entitativa, quæ passio entis est,
Deo ex fide adest.*

1. *S*upponendum in primis ex controuersis metaphysicæ est (quod satis etiam, licet breuius, attingimus controuersis de Trinitate, d. 7. q. 2.) ens in communi veritatem rerum entitativam, siue in essendo à veritate cognitionis, quæ vere de illa iudicatur, quæcumque ea cognitio sit, siue creata, siue increata & diuina, neque tanquam à termino, neque tanquam à forma pendere. Etenim sublata per possibile, vel impossibile omni, etiam diuina cognitione, lapis vere esset lapis, eo ipso, quod in se esset; tunc autem nulla eius à cognitione, siue tanquam à termino, siue tanquam à forma dependentia esse posset: ergo eius veritas in essendo, siue entitativa à nulla cognitione penderet. Confirmatur, quia veritas in cognoscendo, seu cognitionis, quæ res vere cognoscitur, potius penderet à veritate rei entitativæ, seu in essendo. Neque enim ideo lapis verus lapis est, quia cognoscitur esse lapis. Sed contra potius, ideo vere cognoscitur esse lapis, quia, vere lapis, seu verus lapis in se est. Quod etiam respectu diuinæ scientiæ, & cognitionis de lapide verum habet, licet diuina scientia in se suaque veritate, & infallibilitate à creatis obiectis non pendeat: cum de se se sit infinita representatio vera & infallibilis anticipata omnium creatorum representabilium. Vt enim creata representent eorum extrinsecam positionem pro diuersis statibus spectat, siue qua in nullo statu creato obiectiuam veritatem, seu cognoscibilitatem habent. Quomodo autem cum hoc stet diuinæ scientiæ independentia & immutabilitas diximus d. 4. q. de Dei immutabilitate, iterumque dicemus controuersis de scientia.

2. Supponendum secundo est veritatem præfatam in essendo, licet nihil reale supra ens addat, tamen aliquid ex parte obiecti addere supra entis formalitatem, seu rationem, nec solum ex parte modi nostri cognoscendi. Hoc est contra Soarium nostrum d. 8. metaphysicæ. & 1. de essentia & attributis, cap. 7. num. 8. loquor in opinione præscindendum ex parte obiecti rei eiusdem formalitates, quam cum Soario eodem, ac reliquis à Nominalibus defendo: utrumque ex eodem principio, quod veritas in essendo entis passio metaphysica sit facile suadet. Si enim reale aliquid supra ens, siue entitatem eius veritas adderet, potentia Dei absoluta posset ab ente deficere, ac proinde inseparabilis absolute passio illius non esset, licet naturalis passio physice inseparabilis foret. Secundo, licet demus adhuc diuinitus inseparabilem physice non esse, si tamen realiter diuersa esse admittatur, non metaphysica quidem, sed physica passio esset habenda. Hac in re cum Soario conuenio. Sed inde etiam probo secundo, in quo ab eo discordo. Etenim in Soaristica præscindendum opinione, passionem metaphysicæ entis essentive cuiusuis cuius passionem esse dicuntur, diuersæ formalitates, & prædicata obiectiuæ esse debent ab eo, cuius passionem sunt, nec satis est eandem ex parte obiecti formalitatem diuersimode ex parte solius nostri cognitionis concipi, aut intelligi posse.

3. Suppono tertio veritatem rerum entitativam, siue in essendo, fundamentum esse veritatis cognitionis, seu iudicii, quo vere in se esse cognoscuntur, ac iudicantur; sed tamen neque in eo veritatis entitativæ essentiam, & formalitatem metaphysicæ intrinsecam eius veritatis esse sitam. In primo cum citato Soario conuenio, probaturque ex dictis facillime: quia vt diximus n. 1. ideo iudicium, quo verum esse lapidem de lapide iudicamus, verum est, quia vere in se lapis est, atque veritatem habet lapidis entitativam: ergo veritas eius iudicii veritati entitativæ, siue in essendo lapidis illius innititur, atque fundatur: quare & est veri illius iudicii fundamentum. Quod autem in eo essentia & formalitas intrinseca metaphysicæ entitativæ illius veritatis non sitet (in quo à Soario citato dissentior) suaderi haud difficile potest. Primo quia præ eam formalitatem, & rationem est in veritate entitativæ rerum ratio alia prior, vt explicabo n. 4. Secundo quia, vt dixi facta omni cognitione impossibili veritas entitativa, siue in essendo rerum peritaret ipso Soario annuente: quo in casu veri iudicii fundamentum esse non posset.

4. Suppono denique ex citatis controuersis rerum entitativam, atque in essendo veritatem essentialiter consistere in positiva soliditate essendi rebus omnino intrinseca, quæ non solum similitudinariæ, & apparenter talis res sit, sed re, & entitate sua sit talis. Vnde secundario ratio illa fundamenti veri iudicii de ipsa, quod talis res sit, metaphysicæ resultat. Probarur facile quia eo aurum, verum aurum est, & argentum verum argentum, quod non apparenter solum, & similitudinariæ, sicut auricalcum, & stannum, sed entitate sua re ipsa aurum, & argentum est, quod autem hæc ratio, & formalitas prior sit aliis, atque omnium prima suadet: quia nulla alia ratio metaphysica ante ipsam ex cogitabilis est in veritate entitativæ rerum, atque ipsa prior metaphysicæ est ratione fundandi iudicium verum de ipsis, quod tales res sint. Primum patet, negarique minime potest, nisi ab assignante rationem, seu formalitatem metaphysicam priorem, quæ nullatenus est assignabilis. Secundum vero probatur: quia esse in se solide, nec apparenter talem re ipsa in se rem quampiam est ratio à priori, ob quam potest fundare iudicium verum de ipsa, quod talis re ipsa sit; non autem è contra: quia hoc potest fundare à priori ostendere esse solide, ac non similitudinariæ, & apparenter solum rem in se talem: ergo hæc ratio est illa prior. Secundo quia prius metaphysicæ in re quavis est, quod est in ordine ad se, & esse, atque entitatem suam intrinsecam, quam quod est in ordine ad extrinsecum aliud. Tercio à contrario: quia esse rem solum similitudinariæ, & apparenter talem in se, est causa cur iudicium falsum de ipsa, quod talis sit, fundare possit.

5. His positis facile discursu probatur 2. In Deo dari veritatem entitativam siue in essendo, quæ entis metaphysica passio est, ac dicitur: quia Deus non apparenter, & similitudinariæ solum Deus in se est. Sed re ipsa, atque in se solide entitate sua est Deus, seu ens à se, &c. ergo habet veritatem entitativam Dei, nec solum apparenter, & similitudinariæ, ac proinde est verus Deus. Atque à posteriori metaphysicæ probatur: quia entitatem suam fundare potest verum iudicium, quod Deus sit, si cognoscitur potentia adit, atque cognitio de ipso sit possibilis. Sed firmius probatur vterius ex Scriptura Ierem. 2. vbi de Idolis: *opus artificum uniuersa hæc: Domini autem Deus verus est.* Ioann. 17. *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te solum verum Deum, & 1. Ioan. 5. Hic est verus Deus.* Thessalon. 1. *Conuersi estis à simulacris seruare Deo viuo, & vero.* Et alibi lape: quare veritas hæc de fide est.

CERTAMEN II.

Veritas entitativa Dei summa, & maxima, atque ipsius attributum est.

1. *D*Vas proposui conclusiones: Alteram, quod entitativa Dei veritas maxima & summa & possibilis sit. Alteram, quod sit Dei attributum. Prima est omnium conclusio cum S. Thom. qu. 16. art. 6. Neque vllam in se, aut in probatione difficultatem patitur. Probarur facile: quia, sicut Deus est ens à se, seu summæ necessarium, ita summam necessitatem habet essendi in se solide, ac non solum similitudinariæ Deum: quod ipsum est esse Deum summæ verum. Secundo: quia inde etiam habet esse fundamentum firmitus, seu posse maiori firmitate fundare veritatem iudicii de ipso, quod Deus sit. Eo enim ipso, quod maioris necessitatis obiectum est, minus defectibilis est veritas iudicii, quo esse iudicatur, vt patet. Tercio probatur à paritate reliquorum prædicamentorum. Tercio probatur à paritate attributorum Dei. Omnia enim tam essentialium, quam attributorum Dei. Omnia enim in suo quæque genere summa & possibilis illius generis sunt.